

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2036

Vragen van het lid **Dobbe** (SP) aan de Minister en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht «Voor miljarden aan zorgfraude gepleegd, maar pakkans nihil: «En zorgpremies stijgen steeds meer»»* (ingezonden 7 mei 2024).

Antwoord van Minister **Helder** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 20 juni 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 1847.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht «Voor miljarden aan zorgfraude gepleegd, maar pakkans nihil: «En zorgpremies stijgen steeds meer»»?¹

Antwoord 1

Ik vind het verwerpelijk dat er misbruik wordt gemaakt van publieke zorggelden en dat patiënten daar de dupe van worden. Het bericht ondersteunt het belang van de ingezette aanpak om meer te sturen op het voorkomen en aanpakken van zorgfraude. Onder andere door betere gegevensdeling middels de Wet bevorderen samenwerken en rechtmatige zorg (Wbsrz), en de uitbreiding van de vergunningsplicht tot alle zorginstellingen, met het onlangs door uw Kamer aangenomen amendement Bushoff. Naar aanleiding van de pilot screening van nieuwe zorgaanbieders, uitgevoerd met de DSW, NZa, IGJ en CIBG, wordt gewerkt aan andere mogelijkheden om de screening te verbeteren. Daarnaast werk ik met het Wetsvoorstel integere bedrijfsvoering zorg- en jeugdhulpaanbieders (Wibz) onder andere aan de uitbreiding van mogelijkheden om in te grijpen, door een vergunning te weigeren dan wel in te trekken.

Vraag 2

Welke stappen gaat u zetten om ervoor te zorgen dat de aanpak van zorgfraude wordt verbeterd? Hoe wordt daarbij geborgd dat onschuldige mensen niet in de problemen komen?

¹ De Telegraaf, 4 mei 2024, «Voor miljarden aan zorgfraude gepleegd, maar pakkans nihil: «En zorgpremies stijgen steeds meer»» (<https://www.telegraaf.nl/nieuws/462528409/voor-miljarden-aan-zorgfraude-gepleegd-maar-pakkans-nihil-en-zorgpremies-stijgen-steeds-meer>)

Antwoord 2

Ik vind samen met de partijen in het veld dat de aanpak van zorgfraude beter kan en moet, en werk samen met hen aan diverse maatregelen die de aanpak van zorgfraude moeten verbeteren. Er zijn daarin ook al belangrijke stappen gezet.

Enkele maatregelen zijn:

- De effectievere aanpak van complexe netwerken in de wijkverpleging, de proeftuinen in Twente en Hart van Brabant, en de inzet van de IGJ en het OM op het gebied van diploma fraude en het vergroten van het bewustzijn bij werkgevers hoe daar zelf wat aan te kunnen doen.
- Met de Wbsrz zijn wettelijke grondslagen gemaakt voor het Waarschuwingsregister zorgfraude en het kunnen delen van gegevens tussen instanties in het zorgdomein en de Stichting IKZ voor het verrijken van signalen.
- Ook wordt, zoals eerder gezegd, gewerkt aan mogelijkheden om de screening te verbeteren.

Voor een breder overzicht verwijs ik u graag naar de jaarbrief die ik uw Kamer op 26 oktober 2023 stuurde.²

Helaas is de bestrijding van zorgfraude niet eenvoudig. Het is complexe materie en het vergt veel inspanning van betrokken partijen: het is daarom belangrijk om de eerlijke boodschap mee te geven, dat als we ons zorgsysteem toegankelijk en

werkbaar willen houden we nooit alle mazen voor niet-integere zorgaanbieders kunnen dichtten. De aspecten van privacy en regeldruk komen in dit kader ook in uw Kamer regelmatig aan de orde.

Vraag 3

Hoe voorkomt u dat er nu meer zorggeld naar de fraudebestrijding gaat, zonder dat dit zorgt voor minder fraude?

Antwoord 3

Het effect van fraudebestrijding is moeilijk te kwantificeren, maar er wordt ingezet op effectieve fraudebestrijding door een combinatie van maatregelen ten behoeve van het voorkomen, stoppen en bestraffen van fraude. Voor de verschillende maatregelen verwijs ik u naar het antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Waarom kiest u ervoor om nu honderden miljoenen te bezuinigen op de zorg voor mensen, terwijl er nog voor miljarden euro's per jaar wordt gefraudeerd in de zorg en prioriteit zou moeten zijn om dit zorggeld naar zorg te laten gaan? Bent u het ermee eens dat door nu te bezuinigen op de zorg de zorg dubbel financieel wordt geraakt: een verlies van miljarden aan zorggeld door fraude dat niet aan zorg wordt besteed en daar bovenop nog extra bezuinigen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 4

Ik deel uw conclusie niet. Bovendien is er geen sprake van een vermindering van de zorguitgaven, maar beperking van de groei. De maatregelen van het huidige demissionaire kabinet zijn erop gericht om door beheersing van de groei van de zorguitgaven de zorg ook in de toekomst toegankelijk en betaalbaar te houden. Naast financiële houdbaarheid speelt ook personele houdbaarheid een rol, want de zorg doet een steeds groter beroep op de krappe, en steeds krappere wordende, arbeidsmarkt. De zorg toegankelijk en betaalbaar houden, willen we realiseren door verschillende maatregelen te nemen, zoals het bevorderen van passende zorg en stimuleren van doelmatigheid. Zoals eerder aangegeven is in de context waarin we ons zorgsysteem toegankelijk, en de werkdruk beheersbaar willen houden, het aanpakken van zorgfraude complexe materie die veel inspanning vergt. Ik hecht eraan op te merken dat de omvang van zorgfraude een schatting is. Verschillende onderzoeken hebben uitgewezen dat de omvang van zorgfraude niet goed is te kwantificeren.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2023–2024, 28 828, nr. 134

Vraag 5

Bent u het ermee eens dat de huidige manier waarop de zorg nu is ingericht, met een onoverzichtelijke «markt», met een wildgroei aan aanbieders die onder andere via open-house procedures gestimuleerd wordt, het makkelijker maakt om weg te komen met zorgfraude? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 5

Op dit moment voert de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) een verkenning uit naar de effecten van een zgn. open house constructie ter uitvoering van de motie van Kamerleden Peters en Hijink, waarin de regering wordt gevraagd hoe winstuitkeringen, private-equity beleggers en open-houseconstructies beperkt, afgeschaft en/of geweerd kunnen worden binnen de Jeugdwet.³ Daarin wordt onder meer het antwoord op uw vraag onderzocht, ook in relatie tot bijvoorbeeld het contractmanagement en het toezicht. Op een conclusie op die vragen wil de Staatssecretaris van VWS nu dan ook niet vooruitlopen. Het onderzoek wordt naar verwachting in de zomer van 2024 afgerond. Na afronding van dit onderzoek zal de Staatssecretaris van VWS uw Kamer berichten over de uitkomsten van dit onderzoek.

Vraag 6

Bent u het ermee eens dat het minder aantrekkelijk zou worden om te frauderen met zorggeld als het in de gehele zorg verboden zou worden om winst uit te keren, aangezien het dan lastiger zou worden om als fraudeur persoonlijk te profiteren van fraude? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 6

Nee. Ik ben van mening dat commerciële activiteiten van zorgaanbieders ook positieve effecten kunnen hebben op de zorg, zoals prikkels tot innoveren en efficiëntie, of een bijdrage aan de toegankelijkheid van zorg. Dat neemt niet weg dat aanbieders die frauduleus omgaan met zorggeld niet in de zorg thuishoren. In relatie tot het uitkeren van winst, zie ik wel risico's voor de kwaliteit en toegankelijkheid van zorg wanneer aan het realiseren van (uitkeerbare) winst een groter belang wordt gehecht dan aan de publieke belangen. Alle aanbieders, ook commerciële aanbieders, dienen zich daarom te houden aan de geldende wet- en regelgeving. Dat vraagt om integere bedrijfsvoering van zorgaanbieders, waarbij zij verantwoord omgaan met keuzes rondom winstuitkering. Op dit moment heb ik het wetsvoorstel voor de Wet integere bedrijfsvoering zorg- en jeugdhulpaanbieders (Wibz) in voorbereiding. Met dit wetsvoorstel wordt ook de mogelijkheid gecreëerd voorwaarden te kunnen stellen aan winstuitkeringen die risico's vormen voor de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van zorg.

Vraag 7

Bent u het ermee eens dat als er geen marktwerking zou zijn in de zorg, er ook minder tot geen sprake zou zijn van malafide zorgondernemers en zorgcowboys? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7

Nee. Zoals reeds aangegeven in het antwoord op vraag 6 ben ik van mening dat gereguleerde marktwerking en daarmee commerciële activiteiten van zorgaanbieders ook positieve effecten kunnen hebben op de zorg. Daarnaast kunnen zorgverzekeraars in hun inkoopbeleid voorwaarden stellen aan zorgaanbieders en kiezen zij ervoor om wel of geen contract aan te gaan. Tot slot dienen alle zorgaanbieders zich te houden aan geldende wet- en regelgeving in de zorg. De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) zien daarop toe. Ik ben van mening dat dit toezicht op verschillende manieren nog verder versterkt kan worden, bijvoorbeeld met het eerder genoemde wetsvoorstel voor de Wibz. Daarnaast hebben de Minister voor Medische Zorg en ik een brief gestuurd aan uw Kamer, naar aanleiding van een rapport van de Nza en IGJ over de opkomst van bedrijfsketens in de huisartsenzorg. Daarin gaan wij uitgebreider in op de

³ Motie van de leden Peters en Hijink, Tweede Kamer, Vergaderjaar 2022–2023, 36 200 XVI, nr. 1380

aanbevelingen die beide toezichthouders doen om beter toezicht te kunnen houden op bedrijfsketens.⁴ Tot slot heb ik recent een brief gedeeld met uw Kamer waarin ik enkele maatregelen benoem om mogelijke risico's op nadelige effecten van investeringen door commerciële partijen voor de kwaliteit, toegankelijkheid of betaalbaarheid van zorg te mitigeren.⁵

Vraag 8

Bent u het ermee eens dat als er geen marktwerking zou zijn in de zorg, er minder zorgaanbieders zouden zijn en toezicht op de kwaliteit en besteding van geld makkelijker zou zijn? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 8

Nee. Ik vind het van belang dat zorgverzekeraars in de zorginkoop voldoende speelruimte hebben om te sturen op het aantal zorgaanbieders in hun werkgebied, om daarmee de toegankelijkheid van zorg te borgen. Dat kan ook betekenen dat een zorgverzekeraar juist meer zorgaanbieders contracteert, rekening houdend met de effecten daarvan op de betaalbaarheid en kwaliteit van zorg. Zoals aangegeven in het antwoord op de vragen 6 en 7, dienen zorgaanbieders zich vervolgens te houden aan de geldende wet- en regelgeving in de zorg. Daar waar nodig vergt dit mogelijk aanpassing van bestaande wet- en regelgeving, om de toezichthouder beter in staat te stellen ongewenste praktijken te bestrijden.

Vraag 9

Bent u tot het inzicht gekomen dat de zorg geen markt is en door het wel als markt te organiseren de zorg duurder, slechter en fraudegevoeliger is geworden? Kunt u uw antwoord toelichten? Welke stappen gaat u zetten om de markt uit de zorg terug te dringen? In hoeverre ziet u een zorgstelsel zonder marktwerking, zoals een Nationaal Zorgfonds, als onderdeel van de oplossing van de problemen met zorgfraude?

Antwoord 9

Zoals aangegeven in de antwoorden op de vragen 6, 7 en 8 vind ik het van belang dat er voldoende prikkels bestaan voor innovatie en efficiëntie, om daarmee de betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van zorg te verbeteren. Dat is in het belang van patiënten, cliënten en burgers. Zoals eerder aangegeven richt ik mij daarom op het verbeteren van bestaande wet- en regelgeving, om daar waar nodig inkopers en de toezichthouder beter in staat te stellen ongewenste praktijken te bestrijden.

Vraag 10

Welke gevolgen heeft zorgfraude voor de kwaliteit van de zorg voor mensen die zorg nodig hebben, en hoe garandeert u dat deze kwaliteit niet in het geding komt?

Antwoord 10

Zorgfraude kan een risico vormen voor de kwaliteit van zorg. De IGJ houdt toezicht op de kwaliteit van zorg en kan in voorkomende gevallen maatregelen treffen. Onlangs heeft uw Kamer het amendement Bushoff aangenomen, waarmee

de vergunningsplicht wordt uitgebreid tot alle zorginstellingen. Doel van de uitbreiding van de vergunningplicht is een extra drempel om te kunnen starten met zorgverlening, en zo het kaf van het koren te scheiden en de risico's voor de kwaliteit te beperken.

Vraag 11

In hoeverre is de capaciteit van de arbeidsinspectie en het Openbaar Ministerie voldoende om mensen die structureel frauderen met zorggeld te vervolgen?

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 33 578, nr. 116

⁵ Kamerstukken II 2023/24, Kamerstuknummer nog niet bekend

Antwoord 11

De opsporingsdienst van de Arbeidsinspectie pakt fraude met zorggeld aan door strafrechtelijke onderzoeken te doen. Zij doet dat door het strafrecht – een arbeidsintensief middel – in overleg met het Openbaar Ministerie, weloverwogen in te zetten. Strafrecht alleen kan een maatschappelijk probleem als fraude met zorggeld niet oplossen. Meer capaciteit maakt dit niet anders. De aanpak van fraude met zorggeld vergt een ketenbrede inspanning. Deze strekt zich uit van preventieve maatregelen, zoals fraudebestendige regelgeving, beleid en uitvoeringspraktijk, tot aan de inzet van handhavingsmiddelen als controle, toezicht, opsporing en afdoening.

Vraag 12

Bent u bereid om deze vragen één voor één te beantwoorden en niet te clusteren?

Antwoord 12

Ja.